

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 0651-12/12-10/2
Ljubljana, 30. 10. 2013

Osnutek

Z A P I S N I K

10. seje Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, ki je potekala v četrtek, 24. 10. 2013, v sobi 212/II, Ljubljana, Šubičeva 4.

Seja se je začela ob 10.00 uri in zaključila ob 11.41 uri.

Prisotni:

- predsednik: mag. Peter Požun,
- podpredsednik: Tomaž Horvat, mag.,
- člani: mag. Stojan Binder, dr. Janvit Golob, mag. Darija Kuzmanič Korva, mag. Marija Lah, Bojana Potočan in mag. Stevo Ščavničar.

Opravičeno odsotna:

- člana: Igor Antauer in mag. Dušan Semolič.

Ostali prisotni:

- mag. Matej Tonin, poslanec v Državnem zboru,
- Dragica Bac, Barbara Starič Strajnar, Peter Pogačar, Marjetka Kovšca, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Janja Hren in Aleš Kramer, Študentska organizacija Slovenije,
- Klemen Peran in Polona Kamenšek, Dijaška organizacija Slovenije,
- Miro Smrekar, Združenje agencij za zaposlovanje,
- Radmila Krunič, Maja Polutnik in Valentina Vehovar, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 3. izredne seje komisije
2. Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o vojnih invalidih (ZVojl-D) - skrajšani postopek, EPA 1464-VI
3. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-C) – skrajšani postopek, EPA 1498-VI
4. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-C) – skrajšani postopek, EPA 1499-VI
5. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSvarPre-C) - skrajšani postopek, EPA 1502-VI

Ad 1)

Zapisnik 3. izredne seje komisije je bil potrjen brez pripomb (8 ZA, 0 PROTI).

Ad 2)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o vojnih invalidih (ZVoJI-D), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslancev s prvopodpisanim mag. Matejem Toninom.

Komisija **ne podpira** predloga zakona.

Komisija je predlog zakona istega predlagatelja s podobno vsebino obravnavala že na 8. redni seji 4. 9. 2013 in ga ni podprla. Svoje nasprotovanje je takrat, navkljub vsemu spoštovanju do vseh, ki so branili Republiko Slovenijo leta 1991 pred agresorjem, utemeljila z mnenjem, da se s predlogom zakona ne sledi načelu pravne varnosti. Po mnenju komisije naj bi ponovno odpiranje roka, ki je že potekel, sprožilo vprašanja možnosti splošnega in poljubnega odpiranja oziroma prilagajanja kateregakoli zakonsko določenega roka trenutnim potrebam katerekoli družbene skupine ali posameznika in s tem retroaktivnega uveljavljanja pravic pod drugačnimi pogoji. To pa postavlja pod vprašaj delovanje pravne države. Menila je, da so imeli morebitni upravičenci do pravic dovolj časa za pridobitev omenjenih statusov ter podvomila o napovedanih minimalnih finančnih posledicah predloga zakona, saj bi bili do pravic iz naslova pridobitve statusa vojnega invalida ali civilnega invalida vojne upravičeni ne samo upravičenci do statusa, ampak tudi družinski člani osebe, ki je umrla zaradi posledic bolezni, dobljenih v teh okoliščinah.

Komisija napore skupine poslank in poslancev sicer razume kot pozitivne, a ponovno ponavlja že v prejšnjem odstavku navedene pomisleke tudi v zvezi z aktualnim predlogom zakona, s katerim se ponovno predlaga določitev novega roka za pridobitev statusa in pravic vojnega invalida ali civilnega invalida vojne na podlagi okvare zdravja zaradi bolezni ali poslabšanja bolezni, upravičencem, ki niso mogli pravočasno vložiti vloge za pridobitev omenjenega statusa do roka, ki je v veljavnem zakonskem besedilu določen kot skrajni – to je 31. 12. 1997.

Komisija se je seznanila s stališčem pristojnega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki predlogu zakona nasprotuje. Poleg vsebinskih razlogov, zaradi katerih predloga zakona ne podpira in ki so enaki kot pri prejšnji verziji predloga zakona, je ministrstvo komisijo dodatno seznanilo tudi z mnenjem zdravniške komisije druge stopnje k predlogu zakona. Zdravniška komisija ocenjuje, da bi se v obdobju do konca leta 1997 po načelih medicinske stroke morali pokazati znaki bolezni kot tudi poslabšanje periodične bolezni in da je bila oseba, če je v tem času iskala ustrezno strokovno pomoč, zagotovo ustrezno obravnavana. Navajajo tudi, da je oseba v vsem tem času lahko vložila zahtevo za priznanje statusa vojnega invalida. Če zdravljenje ni bilo zaključeno, je bil odstotek invalidnosti ugotovljen začasno, nato pa po poteku začasnosti z uvedbo postopka po uradni dolžnosti s strani upravne enote in po ponovni oceni vojne invalidnosti s strani komisije tudi zaključeno.

Komisija ugotavlja, da predlagatelj še vedno ne navaja številčno jasnejših podatkov o predvidenem številu upravičencev in s tem tudi ne o predvidenih finančnih posledicah predloga zakona. Na drugi strani pa ministrstvo ocenjuje, da bi bilo takih oseb lahko najmanj 38. Toliko ljudem so bile namreč v letih 1998 in 1999 zavrnjene vloge za priznanje statusa zaradi zamude roka za vložitev vloge. Pri tem komisija opozarja, da je potrebno v oceno

števíla upravičencev šteti tudi njihove družinske člane, ki jim predlog zakona prav tako pripisuje enake pravice.

* * *

Za poročevalko je bila določena članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva.

* * *

Predsednik komisije je po opravljeni razpravi dal na glasovanje sledeči predlog sklepa:
»Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide podpira predlog zakona.«
Sklep NI BIL SPREJET (2 ZA, 4 PROTI).

Ad 3)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-C), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija **podpira** predlog zakona.

Komisija je bila s strani pristojnega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti seznanjena s cilji in poglavitnimi rešitvami zakona (nova opredelitev pojma opravljanja dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku in nov pogoj pridobitve dovoljenja za opravljanje dejavnosti, strožji kapitalski pogoji pri ustanovitvi podjetja, obveza ustanovitve podružnice v Sloveniji za tuja podjetja, prepoved vzpostavljanja razmerja delodajalec - uporabnik med povezanimi družbami, uvedba obveze poročanja o delu agencij na podlagi poročila neodvisnega revizorja, širitev možnih izvajalcev storitev dela tudi na konfederacije in zveze sindikatov ter združenja delodajalcev itd.). Hkrati ugotavlja, da je bil predlog zakona usklajen s socialnimi partnerji.

Komisija je bila seznanjena tudi s stališčem Združenja agencij za zaposlovanje. Slednje predlog zakona podpira, navaja da je bil predlog zakona usklajen tudi z njimi in upa, da bodo na podlagi strožjih zakonskih meril za delovanje agencij za zagotavljanje dela delavcev uporabniku doseženi visoki standardi kvalitete dela. In to ne samo za tistih 13 agencij, ki so vključene v omenjeno združenje in ki že zdaj poslujejo v skladu s pravili, ampak predvsem za vse tiste agencije, pri katerih je do sedaj prihajalo do kršitev oziroma zlorab pravil. Komisija izraža zadovoljstvo nad dejstvom, da je bilo združenje aktivno vključeno v pripravo zakona, saj je predvsem od izvajalcev dejavnosti odvisna kvaliteta njihovega dela.

Komisija se strinja z mnenjem ministrstva in Združenja agencij za zaposlovanje, da agencije za zagotavljanje dela delavcev uporabniku predstavljajo pomemben segment trga dela, saj predstavljajo pomemben vezni člen med povpraševanjem po . Posamezni člani komisije, predstavniki delodajalcev, sicer na podlagi izkušenj iz prakse poročajo o dobrih izkušnjah z agencijami za zagotavljanje dela delavcem uporabnikom, a hkrati deli njuno mnenje, da je sloves agencij za zagotavljanje dela na splošno negativen, ker kršitelji mečejo slabo luč tudi na tiste agencije, ki poslujejo dobro in v skladu s pravili.

V skladu z navedenim komisija meni, da bo na podlagi sprememb zakona sicer narejen pomemben korak naprej k ostrejši regulaciji področja zagotavljanja dela delavcem uporabnikom in s tem k dvigu kvalitete dela, da pa bo nujno potrebno izvajati oster nadzor, spremljati učinke predlaganih sprememb in ustrezno reagirati, če se bo izkazalo, da ukrepi niso dovolj ostri ali da ne dajejo ustreznih rezultatov. Pri tem je komisija s strani pristojnega ministrstva prejela ustrezna pojasnila v zvezi z načinom nadzora nad upoštevanjem novih

zakonskih določb in omejitev. Sistem nadzora je po besedah predlagatelja s predlogom zakona zastavljen dvoplastno - tako na sistemski ravni (omejevanje potencialnih izvajalcev posredovanja dela z ostrejšimi pogoji, tako na podlagi kapitalskih omejitev kot uvedbe dovoljenja za delovanje) kot na ravni inšpekcijskega nadzora (izvajalec bo Inšpektorat RS za delo, ki bo pri tem kršitelje lahko sankcioniral, imel pa bo tudi pristojnost predlagati odvzem dovoljenja za opravljanje dela). Komisija pri tem upa, da bo zastavljeni sistem nadzora uspešno deloval.

Komisija je pristojnemu ministrstvu zastavila tudi vprašanje v zvezi z urejanjem pravic napotjenih delavcev v okviru Evropske unije. Pojasnjeno je bilo, da v okviru Evropske unije potekajo intenzivna pogajanja na to temo, pri čemer zaenkrat še ostaja odprto vprašanje uvedbe načina nadzora nad tem segmentom trga dela. Vsaka od držav si namreč želi v čim večji meri ohraniti nadzor nad svojim trgom dela in se ubraniti nelojalne konkurence. Dolgoročna usmeritev EU glede urejanja skupnega trga dela pa je uvesti enotna pravila za pravice delavcev in obveznosti delodajalcev.

* * *

Za poročevalko je bila določena članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva.

* * *

Predsednik komisije je po opravljeni razpravi dal na glasovanje sledeči predlog sklepa:
»Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide podpira predlog zakona.«
Sklep JE BIL SPREJET (8 ZA, 0 PROTI).

Ad 4)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-C), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija **podpira** predlog zakona.

Predstavnica predlagatelja je komisijo seznaniła, da so bile spremembe in dopolnitve zakona pripravljene na podlagi analiz postopkov in reševanja pritožb, prav tako pa tudi na podlagi pripomb zainteresirane javnosti glede zaznanih problemov v praksi. Veljavni zakon predlagatelj spreminja in dopolnjuje na področjih, kjer je bilo zaznati največ pomanjkljivosti, pri tem pa napoveduje celovitejše spremembe zakona v prihodnje. Slednje naj bi šle predvsem v smeri poenostavitve postopkov (poenotenje vlog in odločb za vse pravice v čim večji meri). Predlagatelj posebej poudarja, da gredo vsi predlogi za spremembe določb zakona v pozitivni smeri, torej v korist upravičencev do pravic iz javnih sredstev.

Komisija je bila seznanijena s pisnimi stališči Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Skupnosti občin Slovenije in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije glede predloga zakona. Zavod za zdravstveno zavarovanje opozarja predvsem na določbe, ki se dotikajo upravičencev do obveznega zdravstvenega zavarovanja (izpostavljajo ureditev za osebe z mednarodno zaščito (13. člen), zagotavljanja plačila razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev iz proračunskih sredstev (29. člen) in na področje vodenja in dostopa do zbirk podatkov v okviru ZZZS (12. in 29. člen).

Skupnost občin Slovenije v zvezi z novelo ZUPJS-C izpostavlja zlasti določbe, ki pomenijo povečano finančno breme občinam in slednjim tudi ostro nasprotuje, zato podaja predloge sprememb 13., 21. in 22. člena predloga zakona ter pripombe k 2., 3., 5. in 20. členu

predloga zakona. Hkrati pozivajo k sprejetju čistopisa zakona, saj se je zaradi številnih sprememb osnovnega zakona branje veljavnega besedila zakona že precej otežkočeno.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije poudarja, da je ves čas priprave sprememb na področju socialne zakonodaje aktivno sodelovala in da je k predlogu zakona podala tudi določene pripombe. Pri tem ugotavlja, da so bile nekatere pripombe upoštevane (nov četrti odstavek 28. člena), še vedno pa ostaja nekaj odprtih vprašanj (na primer: 14. člen, ki v novem 30.a členu zakona govori o neupravičenosti upravičenca do oprostitve plačila za socialnovarstvene storitve oziroma družinskega pomočnika, če slednji v enem letu pred uveljavljanjem ali med uveljavljanjem socialnovarstvene storitve neodplačno odsvoji svoje premoženje).

Komisija ugotavlja, da je Državni svet 13. 5. 2013, na pobudo državne svetnice mag. Darije Kuzmanič Korva, organiziral posvet z naslovom »Kako lahko izboljšamo sistem na področju nove socialne zakonodaje?«. Komisija je obsežne zaključke s posveta obravnavala na 6. seji 29. 5. 2013, Državni svet pa jih je potrdil na 8. seji 12. 6. 2013, nato so bili posredovali pristojnemu ministrstvu.

Komisija je ob obravnavi zaključkov posveta pozvala pristojno ministrstvo, da naj v fazi priprave sprememb nove socialne zakonodaje vključi zainteresirano in strokovno javnost ter v največji možni meri upošteva predloge za spremembe, ki so bili navedeni v zaključkih posveta. Hkrati pa je ministrstvo pozvala, da v roku šestih mesecev komisiji poroča o napredku pri pripravi sprememb nove socialne zakonodaje in o obsegu upoštevanih predlogov sprememb iz zaključkov posveta.

Komisija na podlagi navedenega ugotavlja, da je predlagatelj predloge sprememb obeh zakonov s tega področja predložil v danem šestmesečnem roku. Prav tako je predlagatelj v pripravo sprememb zakonodaje aktivno vključeval zainteresirano javnost. Navkljub ugotovitvi, da so bile nekatere pripombe iz zaključkov posveta upoštevane, pa komisija vendarle izpostavlja nekaj pripomb in predlogov za nadaljnje spremembe, zlasti kar se tiče podlag za delo centrov za socialno delo.

Komisija kot ključno pričakovano spremembo izpostavlja poenotenje postopkov uveljavljanja pravic iz javnih sredstev. Glede na napovedane prihodnje systemske spremembe komisija poziva predlagatelja, da naj pri pripravi sprememb sledi prvotnim načrtom o zagotovitvi enotne pravice do javnih sredstev na podlagi ene same izdane odločbe. Slednja naj vsebuje odločitve o različnih možnih kombinacijah pridobljenih pravic, za katere upravičenec zaprosi z eno samo vlogo. Trenutno namreč še vedno velja sistem uveljavljanja vsake pravice posebej, ki je precej zapleten in nepotrebno obremenjuje tako upravičence do posameznih pravic kot centre za socialno delo.

Komisija na podlagi zaključkov posveta ponovno predlaga, da bi bilo z vidika poenostavitve in učinkovitosti postopka smiselno razmisliti o omejitvi števila udeležencev v postopku odločanja o pravicah iz javnih sredstev na minimum in na tej podlagi o izbrisu določb o vključevanju občin (kot potencialnih stranskih udeležencev v postopku) v formalni postopek priznavanja pravic. Ne glede na to, da se določene pravice financirajo iz občinskih sredstev, odločitve o tem ne spremenijo pravnega položaja občine v celotnem procesu, ki je definiran z zakonom (financiranje posameznih pravic). Stranska udeležba je načeloma upravičena zgolj v primeru, če se tistemu, ki se želi udeleževati postopka, zaradi izdane odločbe njegov položaj spremeni. Občine bi se torej lahko samo obvestilo o začetem postopku, pri tem pa ne pa iskalo njihovega soglasja, kar bi pospešilo sam postopek, prav tako pa to ne bi spremenilo njihovega položaja.

Komisija v nadaljevanju navaja **konkretne pripombe k posameznim členom predloga zakona** in tudi predloge za spremembe:

K 5. členu

Komisija ugotavlja, da se pri pravicah na letni ravni (otroški dodatek, znižano plačilo vrtca in državna štipendija) dohodki iz študentskega dela ali darila še vedno upoštevajo na ravni iz predpreteklega leta, če jih v preteklem letu ni bilo (**3. in 5. odstavek predlaganega novega 15. člena**), kar velikokrat ni realno. Prav tako komisija opozarja na to, da pri pravicah na letni ravni niso enakovredno upoštevane plače in prihranki. Tako so v najbolj neugodnem položaju družine s povprečno mesečno plačo in brez prihrankov, ki lahko ostanejo brez pravice do javnih sredstev (zlasti na podlagi določb ZUJF), medtem ko družine brez prihodkov ali z minimalnimi prihodki (a z velikimi prihranki, katerih izvor ni znan) pravice iz javnih sredstev lahko pridobijo.

K 6. členu

Komisija v zvezi s tem členom ocenjuje, da kljub določenim izboljšavam še vedno ostajajo odprta nekatera vprašanja enakopravnosti in pravičnosti dostopa do pravic iz javnih sredstev.

Tako se v drugi točki prvega odstavka predlaganega spremenjenega 18. člena zakona v premoženje ne vštevajo osebni avtomobili oziroma enosledna vozila do vrednosti 28-kratnika osnovnega zneska minimalnega dohodka. Iz ugotovitev v praksi in samega sistema ISCD2 namreč izhaja, da imajo določene družine v lasti več (tudi do pet) osebnih avtomobilov. Ne glede na njihovo število, so vsi avtomobili lahko izločeni iz ugotavljanja premoženja družine, če njihova posamezna vrednost ne presega zakonsko določenega zneska. Že samo ob upoštevanju dejstva, koliko finančnih sredstev je potrebnih za registracijo in vzdrževanje takšnega števila vozil, je na mestu razmislek o zaostritvi omenjenega pogoja.

Prav tako komisija ocenjuje, da vse mlade družine z vidika upoštevanja premoženja še vedno niso v enakopravnem položaju, saj se mladi družini, ki ima najet stanovanjski kredit za prvo reševanje stanovanjskega problema, nepremičnina šteje v premoženje, če velikost stanovanja presega velikost primerne stanovanja kot je določena z zakonom, kljub temu da je njen realni dohodek bistveno nižji od prikazanega. Na drugi strani pa se družini, ki ima kot najemjemalec za stanovanje sklenjen finančni najem ali poslovni najem (leasing), nepremičnina ne šteje v premoženje, ne glede na njeno velikost. Komisija zato predlaga razmislek v smeri, da bi se najeti stanovanjski kredit za prvo reševanje stanovanjskega problema štel vsaj kot olajševalna okoliščina pri subvenciji šolske prehrane in pri dodelitvi pravice do otroškega dodatka.

Komisija meni, da bi bilo potrebno z namenom zagotovitve enakopravnega položaja do pravic iz javnih sredstev za vse potencialne upravičence, pridobiti podatke o nepremičninah tudi iz drugih držav. Trenutno so namreč v ISCD2 vnesene samo nepremičnine v Republiki Sloveniji, kar pomeni, da so vlagatelji, ki sicer imajo nepremičnine v tujini, pa jih na vlogah ne navedejo, v boljšem položaju za pridobitev pravic iz javnih sredstev kot tisti, ki imajo nepremičnine v Republiki Sloveniji in se jim temu primerno tudi upoštevajo pri odločanju o pravicah.

K 14. členu

Z novim 30.a členom se določa pogoje za oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev in prispevka k plačilu družinskega pomočnika. V praksi zaradi dejstva, da se vsem zavezancem v postopku z odločbo pošlje vse podatke (o premoženju, prejemkih, ...) o upravičencu do oprostitve plačila določene socialnovarstvene storitve in zavezancih za plačilo, prihaja do

precejšnjih sporov med družinskimi člani, ki so povezani s premoženjskim stanjem upravičenca. Postopku bi zato kazalo nameniti več pozornosti in rešitev iskati v smeri, da se zavezanca za plačilo obvesti zgolj o izračunanih zneskih obveznosti posameznega zavezanca (s tem bi se bistveno skrajšala tudi dolžina odločb, ki so trenutno precej obsežne) oziroma naj se primerno omeji vpogled v podatke o premoženju in prejemkih upravičenca ali posameznega zavezanca za plačilo z namenom njegove zaščite.

K 22. členu

S spremembo 44. člena se na novo ureja možnost odloga plačila, obročnega plačila ter delnega ali celotnega odpisa dolga, pri čemer so predvidene tudi določene obresti. Komisija meni, da bi moralo iz določb tega člena natančno izhajati, da je za obračunavanje in izterjavo obresti, ki so predvidene pri omenjenih postopkih zadolžen izplačevalec pravice in ne center za socialno delo.

K 34. členu

S 34. členom se določa začetek veljavnosti zakona naslednji dan po objavi v Uradnem listu, njegov pričetek uporabe pa s 1. januarjem 2014, razen izjem. V obrazložitvi k omenjenemu členu na str. 40 pa je navedeno, da bo začel zakon veljati petnajsti dan po objavi. Gre za neskladje, ki bi ga bilo potrebno popraviti.

Prav tako se komisiji v zvezi s tem členom postavljajo vprašanja, povezana z roki, ki zavezujejo centre za socialno delo k posameznim procesnim dejanjem in s tem povezanimi obremenitvami slednjih. Glede na navedene datume v predlogu zakona naj bi centri za socialno delo po novem sistemu s 1. 1. 2014 po uradni dolžnosti ponovno odločali o štipendijah, o otroških dodatkih in o plačilu vrtca. Med določbami, ki se začnejo uporabljati s 1. septembrom 2014 pa so navedene tudi oprostitve plačila socialnovarstvenih storitev (14. člen predloga zakona oziroma novi 30.a člen). Centri za socialno delo bodo torej samo zaradi sprememb zakonodaje celoten sistem morali ponovno zagnati vsaj dvakrat. Ta dodatna obremenitev je pomembna zlasti z vidika organizacije dela in še zlasti zato, ker se s februarjem 2014 izteka projekt, v okviru katerega je bila na podlagi financiranja projekta s strani Evropskega socialnega sklada centrom za socialno delo dodeljena pomembna pomoč – zaposlenih je bilo 64 visoko usposobljenih informatorjev, ki trenutno izvajajo pomembne naloge v sistemu uveljavljanja pravic iz javnih sredstev – sprejemajo vloge, svetujejo ljudem in pomagajo izpolnjevati vloge. Kaj se bo zgodilo s februarjem 2014 glede zaposlitev omenjenih informatorjev, še ni znano. Če se zgodi, da ne bodo zagotovljena finančna sredstva za njihovo zaposlovanje, bodo centri za socialno delo ohromljeni v zelo pomembnem segmentu sistema socialnega varstva. Komisija zato poziva pristojno ministrstvo, da z ustreznimi ukrepi omogoči nemoteno delo centrov za socialno delo s tem, da zagotovi ustrezna finančna sredstva za nadaljnje delo informatorjev ali poišče druge primerne rešitve.

* * *

Za poročevalko je bila določena članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva.

* * *

Predsednik komisije je po opravljeni razpravi dal na glasovanje sledeči predlog sklepa:
»Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide podpira predlog zakona.«
Sklep JE BIL SPREJET (8 ZA, 0 PROTI).

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-C), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija **podpira** predlog zakona, **pod pogojem, da se v nadaljevanju zakonodajnega postopka upošteva njene konkretne pripombe k 24. in 38. členu predloga zakona.**

Komisija je bila s strani predlagatelja seznanjena, da je predlog zakona tesno povezan z novelo Zakona o spremembah in dopolnitvah uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-C), saj se v slednjo prenaša velik del določb, ki so se nanašale na postopek uveljavljanja pravic iz javnih sredstev (način ugotavljanja dohodka in premoženja), ki so bile do sedaj hkrati urejene v obeh zakonih in so se s tem neutemeljeno podvajale. Večina predlogov sprememb se zato nanaša na črtanje posameznih določb veljavnega zakona, ki so ustrezno urejene ali spremenjene že v okviru novele ZUPJS-C, na prilagoditev zakonskim spremembam na drugih področjih (Zakon o štipendiranju), razširitev kroga upravičencev do varstvenega dodatka in spremembo ekvivalenčne lestvice za določanje višine minimalnega dohodka za posamezne družinske člane.

Komisija ugotavlja, da je Državni svet 13. 5. 2013, na pobudo državne svetnice mag. Darije Kuzmanič Korva, organiziral posvet z naslovom »Kako lahko izboljšamo sistem na področju nove socialne zakonodaje?«. Komisija je obsežne zaključke s posveta obravnavala na 6. seji 29. 5. 2013, Državni svet jih je potrdil na 8. seji 12. 6. 2013, nato so bili posredovali pristojnemu ministrstvu.

Komisija je ob obravnavi zaključkov posveta pozvala pristojno ministrstvo, da naj v fazi priprave sprememb nove socialne zakonodaje vključi zainteresirano in strokovno javnost ter v največji možni meri upošteva predloge za spremembe, ki so bili navedeni v zaključkih posveta. Hkrati pa je ministrstvo pozvala, da v roku šestih mesecev komisiji poroča o napredku pri pripravi sprememb nove socialne zakonodaje in o obsegu upoštevanih predlogov sprememb iz zaključkov posveta.

Komisija na podlagi navedenega ugotavlja, da je predlagatelj predloge sprememb obeh zakonov s tega področja predložil v danem šestmesečnem roku. Prav tako je predlagatelj v pripravo sprememb zakonodaje aktivno vključeval zainteresirano javnost in da je predlog zakona v veliki meri usklajen.

Komisija se je seznaniła s stališčem Študentske organizacije Slovenije, Dijaške organizacije Slovenije, Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in pripombami Skupnosti občin Slovenije.

Skupnost občin Slovenije nasprotuje določbam 6. člena predloga zakona, ki občinam nalaga obvezo doplačila oskrbe za osebe v institucionalnem varstvu, če slednje nimajo zavezancev za doplačilo oskrbe ali pa ti niso zadostno plačilno sposobni, saj po zakonu osebe, ki so v celodnevnem institucionalnem varstvu niso upravičene do varstvenega dodatka. Prav tako predlagajo spremembe določbe glede obveze vračila redne in izredne socialne pomoči (naj velja za denarno socialno pomoč, ki jo je oseba prejela manj kot dvanajstkrat in za enkratno denarno pomoč, ki jo je oseba prejela manj kot dvakrat v enem letu) in pri tem izpostavljajo tudi vprašanje vračanja občinskih pomoči, ki jih posamezniki ali družina prejmejo enkrat letno.

Študentska organizacija Slovenije in Dijaška organizacija Slovenije podpirata večino predlaganih sprememb predloga zakona in ga ocenjujeta kot enega redkih predlogov v

zadnjem obdobju, ki skuša pozitivno vplivati na socialni položaj dijakov in študentov. Ob tem pozivajo k nadaljevanju sistematičnega urejanja preostalih odprtih vprašanj.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije poudarja, da je ves čas priprave sprememb na področju socialne zakonodaje aktivno sodelovala in da je k predlogu zakona podala tudi določene pripombe. Pri tem ugotavlja, da kljub upoštevanju nekaterih pripomb, še vedno ostaja nekaj odprtih vprašanj (na primer: še vedno se ne zagotavlja varstvenega dodatka za institucionalno varstvo, še vedno obstaja omejitev dedovanja premoženja (39. člen zakona) in še vedno ostaja zamrznjen znesek minimalnega osebnega dohodka v primerjavi z gospodarsko rastjo (36. člen zakona)). Dodatno opozarjajo tudi na pravico do posmrtnine in pogrebne kot pravici iz zdravstvenega zavarovanja, za kateri se s 24. členom predloga zakona predvideva preoblikovanje v dve novi obliki izredne denarne socialne pomoči (pomoč pri kritju pogrebnih stroškov in pomoč ob smrti družinskega člana) in na podlagi 38. člena hkratno popolno črtanje omenjenih pravic iz Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ). ZSSS opozarja, da gre za dve izmed najstarejših pravic v sistemu zdravstvene zakonodaje, za drastično znižanje števila upravičencev (približno 9.000 v primerjavi z obstoječimi več kot 19.000 upravičenci v letu 2012) ter prepolovitvev sredstev, ki se jima namenjata (predvidenih 4,5 milijona evrov finančne obremenitve).

Na neutemeljen prenos omenjenih dveh pravic iz sistema zdravstvenega zavarovanja v sistem socialno varstvenih pravic je opozorila tudi članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva, ki je komisiji v odločanje predložila predloga amandmajev k 24. in 38. členu predloga zakona. Pri tem je opozorila na posledice podobnih odločitev ob vzpostavitvi obstoječega sistema uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, ko je bilo na podlagi črtanja državne pokojnine iz Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter ob prenosu varstvenega dodatka v sistem socialno varstvenih transferjev prizadetih veliko število ljudi (veliko žensk je ostalo brez ustreznih prihodkov, upravičenih do varstvenega dodatka je ostalo le še malo več kot 13.000 oseb (1/3 prejšnjega števila), prav tako so izgubili pravico do varstvenega dodatka vsi, ki so v institucionalni oskrbi). Slednje pomeni, da se postopoma krčijo vse pravice, ki so že od nekdaj tradicionalno socialnega značaja. S predlaganim izbrisom pogrebne in posmrtnine se tovrstno krčenje neutemeljeno nadaljuje, saj gre za neutemeljen in ne-transparenten prenos pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja v sistem transferjev.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) je ob tem podal mnenje, da gre za pravici, ki sta po svoji naravi bolj socialnega in ne zdravstvenega značaja, saj nista vezani na zdravstveno stanje osebe, ki pravici uveljavlja. Zato menijo, da je bolj pravično in sistemsko smiselno urejeno, če se slednji urejata v Zakonu o socialno varstvenih prejemkih.

Komisija ugotavlja, da gre pri predlogu izbrisa določb o pravici do pogrebne in posmrtnine iz ZZVZZ na podlagi prehodnih določb obravnavanega zakona za ne-transparentno črtanje pomembnih zakonskih odločb ter da utemeljitev ZZZS, da pravici nista povezani z zdravstvenim stanjem osebe in torej po svoji naravi ne sodita v sistem zdravstvenega zavarovanja, ne zdrži presoje. Gre namreč za pravici, ki se dotikata zadnje faze obstoja osebe in s tem njenega zdravstvenega stanja. Prav tako komisija predlagatelja opozarja na dejstvo, da je bila hkrati z novelo ZSVarPre v zakonodajno proceduro vložena tudi novela ZZVZZ, pri čemer je bila torej dana možnost, da bi se omenjena problematika na bolj transparenten in pravilnejši način uredila v t.i. matičnem zakonu, ki je bil v času razprave o ZSVaPre-C v postopku sprejemanja v Državnem zboru. Poseganje v sistemske zakone na nekem področju na podlagi določb zakonov z drugih področij je nesprejemljivo in vodi v pravni nered v državi. Pri tem komisija meni, da je šlo bodisi za slabo medresorsko usklajevanje med posameznimi ministrstvi, saj bi se s tem lahko učinkovito izognili tovrstnim težavam, ali pa za namerno potezo ne-transparentnosti v zakonodajnem postopku.

Komisija je v skladu z navedenim predloga amandmajev podprla in ju v nadaljevanju mnenja povzema kot lastna. **Komisija poziva predlagatelja in ostale kvalificirane predlagatelje amandmajev, da v nadaljevanju zakonodajnega postopka preučijo njena predloga amandmajev k 24. in 38. členu predloga zakona in ju upoštevajo oziroma povzamejo kot lastna.** Predloga amandmajev se glasita:

Amandma k 24. členu:

Člen se črta.

Obrazložitev:

S 24. členom Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSvarPre-C) se predlagata novi 34.a in 34.b člen, ki se nanašata na posebno obliko izredne denarne socialne pomoči po smrti družinskega člana in kot pomoč pri kritju stroškov pogreba. Z omenjenima členoma se neutemeljeno prenašajo obveze za kritje pravic do pogrebnine in posmrtnine, ki so sicer urejene v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ((Uradni list RS, št. 72/06 - uradno prečiščeno besedilo, 114/06 - ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 - ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A in 63/13 – ZIUPTDSV; v nadaljevanju: ZZVZZ), v sistem pravic iz naslova socialnovarstvenih prejemkov.

Predlagatelj v podpoglavju 1.2.2.2 Ukinitve pravice do pogrebnine in posmrtnine kot pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja podaja obrazložitev, da se, zaradi ukinitve pravice do pogrebnine in posmrtnine kot pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, osebam, ki so prejemale prejemke iz tega naslova, zagotovi pomoč na področju socialno varstvenih prejemkov v okviru ZSvarPre-C. Pri tem pa nikjer ni navedeno, kako je do odločitve o ukinitvi omenjenih dveh pravic prišlo oziroma, prav tako ni navedeno, da sta bili omenjeni pravici ukinjeni na podlagi zakonodajne odločitve. Pravica se tako ukinja kar arbitrarno, preko prehodnih določb obravnavanega ZSvarPre-C, v katerem se v drugem odstavku 38. člena predloga zakona predlaga prenehanje veljavnosti vseh določb ZZVZZ, ki se nanašajo na pravici do pogrebnine in posmrtnine, in sicer od 31. 12. 2013 dalje.

Veljavni ZZVZZ v 13. členu navaja, da obvezno zavarovanje med drugim obsega tudi pogrebnino in posmrtnino. Gre torej za pravici, ki izhajata iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in se temu primerno pokrivata s sredstvi zbranimi v okviru slednjega. Kljub temu, da bi bilo mogoče razpravljati o vprašanju ustreznosti vključenosti pravic do pogrebnine in posmrtnine v košarico pravic, ki se krijejo iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, pa vseeno ni razloga, da bi se tako pomembna odločitev kot je ukinitve dveh pravic, ki se krijeta iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, izvedla brez predhodnega posvetovanja z zainteresirano javnostjo in za povrhu še v okviru zakona, ki se neposredno ne dotika zdravstvenega zavarovanja. Odločitev se namreč v prvi vrsti dotika predvsem vprašanja celovite spremembe sistema zdravstvenega zavarovanja in s tem povezanega dogovora o obsegu pravic, za katere je utemeljeno in smiselno, da jih krije obvezno zdravstveno zavarovanje.

Odločitev o ukinitvi omenjenih pravic kot univerzalnih pravic iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja, bi se morala sprejeti na bolj pretehtan način in ne zgolj s prenosom finančnega bremena na sistem socialnega varstva. Cilj, da se omenjenima pravicama odvzame status univerzalnosti in se ju ohrani dostopni zgolj za določen krog oseb (upravičencev do socialnovarstvenih pomoči po ZSvarPre-C), bi se lahko ustrezno zasledoval tudi na podlagi sprememb ZZVZZ, in sicer tako, da bi se pravici do pogrebnine in posmrtnini določili kot posebni pravici iz naslova zdravstvenega zavarovanja, ki se krijeta zgolj osebam, ki so upravičene do prejemanja denarne socialne pomoči. S tem bi se delno

razbremenilo zdravstveno blagajno, obenem pa se ne bi obremenilo že tako preobremenjenega sistema financiranja pravic iz naslova socialnega varstva. Za kritje omenjenih dveh pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja namreč zavarovanci po veljavnem sistemu plačujejo prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje, zato je smiselno, da se slednji, četudi omejenemu obsegu upravičencev, dejansko tudi krijejo iz tega naslova.

Amandma k 38. členu:

Drugi odstavek 38. člena se črta.

Obrazložitev:

Drugi odstavek 38. člena predloga zakona predvideva prenehanje veljavnosti vseh določb ZZVZZ, ki se nanašajo na pravici do pogrebnine in posmrtnine, in sicer od 31. 12. 2013 dalje.

Člen je vsebinsko povezan s 24. členom predloga zakona in na podlagi črtanja določb v ZZVZZ omogoča prenos obveznosti za pokritje pravice do finančne pomoči ob smrti družinskega člana (posmrtnina) ter pomoči pri kritju stroškov pogreba (pogrebnina) iz sistema zdravstvenega varstva na sistem socialnovarstvenih pravic.

Kot izhaja že iz obrazložitve predloga amandmaja k 24. členu predloga zakona, neutemeljeno in arbitrarno črtanje pomembnih določb ZZVZZ preko prehodnih določb obravnavanega ZSvarPre-C ni sprejemljivo, zato se predlaga njihovo črtanje. Cilj, da se omenjenima pravicama odvzame status univerzalnosti in se ju ohrani dostopni zgolj za določen krog oseb (upravičencev do socialnovarstvenih pomoči po Z ZSvarPre-C), bi se lahko ustrežneje zasledoval na podlagi sprememb ZZVZZ, in sicer tako, da bi se pravici do pogrebnine in posmrtnini določili kot posebni pravici iz naslova zdravstvenega zavarovanja, ki se krijeta zgolj osebam, ki so upravičene do prejemanja denarne socialne pomoči. S tem bi se delno razbremenilo zdravstveno blagajno, obenem pa se ne bi obremenilo že tako preobremenjenega sistema financiranja pravic iz naslova socialnega varstva. Za kritje omenjenih dveh pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja namreč zavarovanci po veljavnem sistemu plačujejo prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje, zato je smiselno, da se slednji, četudi omejenemu obsegu upravičencev, dejansko tudi krijejo iz tega naslova.

* * *

Za poročevalko je bila določena članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva.

Predsednik komisije je po opravljeni razpravi dal na glasovanje sledeči predlog sklepa:
»Komisija podpira predlog zakona, pod pogojem, da se v nadaljevanju zakonodajnega postopka upošteva njene konkretne pripombe k 24. in 38. členu predloga zakona.«
Sklep JE BIL SPREJET (8 ZA, 0 PROTI).

Nuša Zupanec
sekretarka komisije

Mag. Peter Požun
predsednik komisije